

Đường Đi Nước Bước...

• PHAN ĐÌNH TĂNG

Việt Nam ta có câu: “Ăn cỗ đi trước, lội nước đi sau.” Nghe ra không có vẻ “anh hùng mã thượng” nhưng trên thực tế người ta vẫn “xài” sách lược này rất nhiều mà không nói ra đó thôi. Cái rắc rối là ở trên đời này đôi khi không biết khi nào là ăn cỗ và khi nào là lội nước! Và có khi phải lội nước trước khi ăn cỗ thì sao? Ví dụ hiện nay thấy VC có vẻ hết thời có nhiều người và nhiều phe nhóm lăm le muốn đi trước “ăn cỗ” nhưng lại ngó lui ngó tới xem có “mìn” gài đâu đây không?

Nói về Kiều Lộ Việt Nam “ăn cỗ” thì chẳng có bao nhiêu nhưng “lội nước” thì chắc chắn là nhiều. Vì vậy mà kẻ đi sau nếu được người đi trước cho biết các chông gai trên “đường đi nước bước” cũng có lợi lắm. Bài này cố gắng tóm lược lại một vài kinh nghiệm để cắm mốc cho các AH trẻ hướng các nghiên cứu suy nghĩ của mình.

Người Mỹ chịu khó để công nghiên cứu và rất tin tưởng vào kết quả nghiên cứu. Ta thì cũng ít khoái nghiên cứu mà lại hay bài bác nên việc khó đầu tiên là làm sao cho người ta tin mình! Người Mỹ chủ trương quảng cáo cho mình và cho việc mình làm. Đôi khi còn bỏ tiền ra thuê những hãng chuyên môn quảng cáo giùm gọi là “Public Relations”. Lúc Kiều Lộ Việt Nam đang thời oanh liệt, Mỹ bỏ tiền ra làm công tác ào ào họ thường bàn với tôi cách thức để “IMPROVING THE IMAGE” gọi là gây ấn tượng tốt cho chương trình kiều lộ nói

chung và các cơ quan liên hệ. Mỗi lần có báo chí hay truyền thanh truyền hình phỏng vấn là họ “gà” tôi cách nói:

1. Ca tụng chương trình kiều lộ được lòng nhân dân Việt Nam.

2. Chương trình kiều lộ thể hiện được sự hợp tác tốt đẹp giữa Mỹ và Việt (gắn mẽ đay, trao đổi quà cáp, party ăn nhậu chụp hình đăng lên).

3. Nhất thiết không được đem tiền ra khoe tầm quan trọng của chương trình hay sự ủng hộ của Mỹ vì tác dụng ngược là dân Mỹ sẽ trách chính phủ Mỹ đem tiền thuế của họ qua tiêu phí ở một nước xa xôi.

Những câu chuyện sau đây cho ta thấy Mỹ chú trọng đến tiếng tốt. Thật ra họ không tin câu “HỮU XẠ TỰ NHIÊN HUƠNG” mà chính ta phải làm cho lên hương:

1. MACV cho biết họ định bớt tiền Quốc Lộ 15 đi Vũng Tàu đem qua Quốc Lộ 4 vì họ cho về quân sự cũng như kinh tế QL4 quan trọng hơn. Tôi nói rất đồng ý nhưng QL15 nhiều giới chức và đoàn thể hay đi Vũng Tàu nghỉ mát nên có thể coi là “bộ mặt của Tổng Cuộc Kiều Lộ”. Họ nghe vậy không bớt ngân khoản QL15 nữa mà lấy ở chỗ khác để cho QL4.

2. Một hôm vị Chuẩn Tướng Giám Đốc Kiến Tạo của MACV kêu đây nói cho tôi biết là ông vừa ở Tổng Hành Dinh của Tướng Abrams ra và được biết rằng Đại Tướng được lệnh rút bớt quân mà vấn đề y nguyên Công Binh lại vì

chương trình kiều lộ được tiếng đặc nhân tâm. Ông ta kết luận: “Kế hoạch Improving The Image của chúng ta đã có kết quả rồi đấy. Cố gắng lên!”

3. Có một đạo báo chí đăng những bài tố cáo nhau của dân Kiều Lộ thuộc một Khu KL nọ. Các người Mỹ gặp tôi rất khẩn trương: “Ông nhất thiết phải tìm mọi cách chặn đứng việc này lại ngay. Chúng ta đang lo “tô son điểm phấn” cho KL mà sâu từ trong ruột ra thì còn gì mặt mũi nữa!”

Có một tiếng xấu mà không ai khỏi mắc phải, nhất là thời Cộng Hòa: đó là “Tham Nhũng”. Muốn hạn chế tệ nạn đó ta phải can đảm nhìn rõ và tìm giải pháp cho mọi khía cạnh của vấn đề. Trong thời mà báo chí chằm biếm bảo là tác xi chỉ đổ lại rước các cô bán “Bar” còn các Bà Công Chức kêu thì chạy luôn thử hỏi làm sao mà chặn tham nhũng cho được? Lương bổng phải cho đủ để lo cho gia đình sống đàng hoàng theo giai tầng xã hội của từng người. Các chi tiêu của các giới chức cần thiết như tiếp tân cần phải có quỹ riêng. Khi cho đủ cà rớt rồi thì phải dùng roi. Tôi đã thấy Đái Loan kiểm soát công chức một cách gắt gao. Cảnh sát chìm nổi canh không cho công chức đến các nơi ăn chơi. Một hôm họ đưa tôi đến tiệm nhẩy trên xe có hai cờ Việt Hoa. Tôi hỏi thì họ nói phải vậy cảnh sát khỏi hỏi thăm vì biết đang tiếp khách ngoại quốc. Tôi thấy hơi quá nên xin kiếu. Mỹ thực tế hơn, cái gì họ kiểm soát không nổi thì công khai hóa ra để dễ kiểm soát. Ví dụ vụ góp tiền cho các giới chức dân cử ra ứng cử, vụ lobby chính phủ và quốc hội của các hãng doanh thương. Đó là một hình thức hối lộ vậy mà họ cho là không phạm luật, chỉ cần phải khai báo mà thôi! Người Mỹ có một đặc tính là việc gì nếu họ kiểm soát được là yên chí lớn. Việc nhỏ mà không kiểm soát được họ cũng không chơi. Chữ “under control” có tầm quan trọng đặc biệt. Có một dạo tình cờ tôi được nói chuyện với một người Mỹ lo về PX ở Sài Gòn. Tôi nói đến đồ PX thất thoát ra chợ trời thì ông ta bảo: Chính phủ tôi chỉ điều nghiên kiểm soát khi nào việc mất mát trên một bách phân nào đó. Các đồ bị mất ra chợ trời chưa đến 1%. Nếu nghiên cứu tìm biện pháp ngăn chặn thì tốn tiền hơn cái 1% đó!!

Mỹ rất tin vào nghiên cứu của họ. Họ đặt ra nhiều bối cảnh (scenario) để nghiên cứu một vấn đề: trong tình thế “A” thì sao? Tình thế “B” thì sao? ... Gặp tình thế nào họ cũng có giải pháp đứng ngoài trông giống như người tiên tri giỏi như Tây Thục Quân Sư Gia Cát Khổng Minh khi lâm chung giao cho Khương Duy cầm nang: “Nếu sau này Ngụy Diên làm phản thì mở ra sẽ có giải pháp!” Người Quân Sư tài ba đó e cũng đã nghiên cứu tất cả mọi tình huống và có giải pháp cho mỗi tình huống. Vậy bối cảnh của ta sẽ là gì? AH Ngộ và Huân vừa rồi đã xài chữ “Hậu Cộng Sản”. Có lẽ muốn ta hiểu theo nghĩa “Tiền Chiến, Hậu Chiến”, chỉ có khác là Tiền Chiến ta cũng biết rồi và Hậu Chiến ta cũng biết rồi, còn Hậu Cộng Sản ta chưa biết là gì hết. Nếu ta hiểu theo nghĩa “Tiền Lê, Hậu Lê” thì có lẽ sai ý của hai AH Ngộ và Huân vì Hậu Cộng Sản sẽ có nghĩa là Cộng Sản Thứ Hai! Nếu tôi không làm thì Hậu Cộng Sản theo nghĩa đúng là khi nào CS thôi không “bao thầu” chính trường Việt Nam theo kiểu “Nhân Dân Làm Chủ, Nhà Nước Quản Lý, Đảng Lãnh Đạo: Tuy 3 mà 1!” Ngoài ra ta chưa đoán ra chính thể mới sẽ là gì. Nếu ta xài theo nghĩa Hậu Lê thì có nên xài chữ Hậu Cộng Hòa không? Riêng tôi thì đã biết Cộng Hòa I và Cộng Hòa II rồi, không ham mấy! Mơ ước của tôi là một cơ cấu với nền tảng Văn hóa, Chính trị Việt Nam, tổ chức Xã hội giống Pháp và tổ chức Kinh tế giống Mỹ! Trong bối cảnh đó nàng KIỀU (LỘ) có lẽ hơi lai nhưng đẹp (Tôi mơ một nàng KIỀU... HẬU... SẢN!)

Hệ thống Kiều lộ độc nhất vô nhị ở trên thế gian này có lẽ là “Interstate Highway System” ở Hiệp Chúng Quốc. Bắt đầu làm từ thời Eisenhower (Federal Aid Highway Act: 29-6-1956) đến nay đã gần như hoàn hảo! Làm sao xây cất được vậy trong vòng có 35 năm. Câu trả lời lười biếng nhất là Mỹ sẵn tiền sẵn người và phương tiện. Ta phải thêm vào là Mỹ đã nghiên cứu kỹ và khi đã làm là theo kế hoạch tiến mau tiến mạnh. Một trường hợp nghiên cứu kỹ rồi bỏ là chương trình máy bay thương mại siêu thanh. Tốn hàng triệu dollars đưa đến một kiểu máy bay Boeing SST (Supersonic Air Transport) có “cánh cụp cánh xoè” (danh từ CS mà tôi thấy hay trong một buổi nghe truyền